

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **J. P.**, bývajúcej v B, zastúpenej JUDr. P. B., advokátom v B., proti odporcovi **O. L.**, bývajúcemu v B., zastúpeného JUDr. A. B., advokátkou v B., **o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14 C 38/2008, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2009, sp. zn. 15 Co 115/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2009, sp. zn. 15 Co 115/2009 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 17. februára 2009 č.k. 14 C 38/2008-119 vypořiadal bezpodielové spoluvlastníctvo účastníkov konania tak, že prikázal do výlučného vlastníctva navrhovateľke 1. byt č. X. na X. poschodí, vchod X., v celosti a podiel priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu, a vlastnícky podiel k pozemku vo výške 6320/356396, v obytnom dome číslo súpisné X., a pozemok parcela registra KN C X. zastavaná plocha nádvorie 555 m², zapísaný na LV X., katastrálne územie R., obec, okres B.B. u Správy katastra B.B. v hodnote 1 943 334,-- Sk, 2. stolový počítač v hodnote 9 000,-- Sk, 3. šijací stroj v hodnote 2 500,-- Sk, 4. striekaciu pištoľ airbush v hodnote 1 200,-- Sk, 5. zostatok na účte č. X. P.S.S., a.s. B. vo výške 5 503,90 Sk, spolu 65 111,13 eur (1 961 538,-- Sk) a do výlučného vlastníctva odporcu prikázal 1. osobné motorové vozidlo Renault Clio Thalia, evidenčné číslo B. v hodnote 60 000,-- Sk, 2. sedáciu súpravu v hodnote

10 000,-- Sk, 3. fotoaparát Panasonic LUMIX blue, DMC TZ 1 v hodnote 3 000,-- Sk, 4. televízor Philips 100 Hz, uhlopriečka 72 cm v hodnote 5 000 Sk, 5. DVD prehrávač PIONEER DV 2850-S v hodnote 1 000,-- Sk, spolu 2 622,32 eur (79 000,-- Sk). Navrhovateľke prikázal splatiť zostatok hypotekárneho úveru č. X. v S.S., a.s. B. vo výške 10 601,34 eur (319 376,-- Sk). Navrhovateľku zaviazal zaplatiť odporcovi na vyrovnanie podielov sumu 22 791,34 eur (686 619,05 Sk) v lehote 60 dní od právoplatnosti rozsudku. Oboch účastníkov zaviazal zaplatiť na účet tamojšieho súdu na trovách štátu každého po 44,65 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Oboch účastníkov zaviazal zaplatiť na súdnom poplatku za konanie po 851,75 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku pripojeným príkazom na úhradu. O trovách konania rozhodol tak, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 20. mája 2009 sp. zn. 15 Co 115/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o prikázaní navrhovateľke splatiť zostatok hypotekárneho úveru vo výške 10 601,34 eur tak, že prikázal navrhovateľke splatiť zostatok hypotekárneho úveru č. X. v S.S., a.s., B. vo výške 13 456,02 eur (405 376,20 Sk) a vo výroku o povinnosti navrhovateľky zaplatiť odporcovi na vyrovnanie podielov 22 791,59 eur (686 619,05 Sk) tak, že navrhovateľka je povinná zaplatiť odporcovi na vyrovnanie podielov 24 683,64 eur (743 619,40 Sk) v lehote 60 dní od právoplatnosti rozsudku. V ostatnej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Odvolací súd považoval sčasti za dôvodnú námietku odporcu v odvolaní voči spôsobu výpočtu finančnej sumy na úplné vyrovnanie podielov účastníkov. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že navrhovateľke boli prikázané hnutelné veci, byt, zostatok na účte v celkovej hodnote 1 961 538,-- Sk a odporcovi veci v hodnote 79 000,-- Sk. Súčet hodnôt vecí hnutelných, bytu, zostatku na účte predstavuje 2 040 538,-- Sk a z toho ideálny polovičný podiel každého z účastníkov by predstavoval 1 020 269,-- Sk. Mal za to, že ako aktívum bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len BSM) voči odporcovi však treba zohľadniť 89 923,-- Sk, t.j. to, čo sa z BSM vynaložilo na odporcov majetok (splátky medziúveru). Pasívum BSM tvorí spoločný záväzok z hypotekárneho úveru č. X. v S.S., a.s., avšak nie vo výške 319 376,-- Sk ako ustálil okresný súd, ale vo výške 405 376,20 Sk (13 456,02 eur), ako je potvrdené správou S.S., a.s. Ďalšie pasívum BSM tvorí suma 100 000,-- Sk, t.j. to, čo sa z výlučného majetku odporcu vynaložilo na spoločný majetok účastníkov. Pri zohľadnení uvedených aktív a pasív, potom podiel

navrhovateľky má byť zvýšený 202 688,10 Sk (t.j. o polovicu hypotekárneho úveru, ktorý zaplatí aj za odporcu) a o 44 961,50 Sk (t.j. polovica z toho, čo sa z BSM vynaložilo na odporcov výlučný majetok) a ďalej musí byť jej podiel znížený o 50 000 Sk (t.j. o polovicu výlučného vkladu odporcu do BSM). Bol toho názoru, že navrhovateľka by teda pri vyporiadaní mala dostať majetok v hodnote 1 217 918,60 Sk (40 427,49 eur). Navrhovateľke boli prikázané veci, byt, zostatok na účte v celkovej hodnote 1 961 538,-- Sk (65 111,13 eur). Rozdiel v sume 24 683,64 eur (743 619,40 Sk) je preto povinná zaplatiť na vyrovnanie podielov odporcovi. Ideálny podiel odporcu musí byť znížený o 202 688,10 Sk (t.j. polovicu hypotekárneho úveru, ktorú za neho zaplatí navrhovateľka) a o 44 961,50 Sk (t.j. polovica toho, čo sa z BSM vynaložilo na jeho výlučný majetok titulom splátok medziúveru a stavebného úveru). Odporcov podiel však musí byť zvýšený o 50 000,-- Sk (t.j. polovicu vkladu odporcu z jeho výlučného majetku do BSM). Odporca by teda pri vyporiadaní mal dostať veci v hodnote 822 619,40 Sk. Boli mu prikázané veci v hodnote 79 000,-- Sk. Odvolací súd konštatoval, že keď navrhovateľka odporcovi na vyrovnanie podielov zaplatí 24 683,64 eur (743 619,40 Sk), dostane toľko, na aký doplatok má nárok. V ostatnej časti, t.j. vo výroku o prikázaní jednotlivých vecí, bytu, zostatku na účte do výlučného vlastníctva toho - ktorého účastníka, o povinnosti účastníkov nahradiť trovy štátu, o povinnosti účastníkov zaplatiť súdny poplatok a o trovách konania krajský súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie navrhovateľka a žiadala, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietala, že odvolací súd rozhodol bez toho, že by nariadil na prejednanie odvolania pojednávanie. Týmto postupom odvolací súd jej odňal ako účastníčke konania možnosť pred ním konať. Znemožnil jej, aby sa vyjadrila k nárokom uplatneným v odvolaní a v jeho dôsledku je rozhodnutie súdu zmätočné. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom tohto pochybenia sa dopustil už prvostupňový súd. Má za to, že oba sudy nižších stupňov pri svojom rozhodovaní porušili zásady ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka. Poukázala na to, že krajský súd pri rozhodovaní akceptoval a následne urobil tú istú chybu ako prvostupňový súd a to, že pri zisťovaní ceny vecí, ktoré tvoria masu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vychádzal z ceny zisťovanej ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva účastníkov konania, t.j. ku dňu 19.5.2007 a nie

ku dňu vyporiadania, a tým bol deň 17.2.2009, resp. v širšom poňatí I. štvrťrok 2009. Týmto postupom súdu bola navrhovateľka, navyše ako matka - samoživiteľka postavená do zvlášť nevýhodnej situácie, pretože takto súdom nesprávne zistená masa BSM narástla do nadsadenej a nereálnej sumy, ktorú ako „hodnotu, o ktorú sa jej pri vyporiadaní majetku dostalo viac“ má uhradiť odporcovi. Toto pochybenie súdu sa predovšetkým prejavilo pri stanovení ceny bytu, pretože je rozdiel medzi cenou, za ktorú sa nehnuteľnosť ponúka a skutočnou predajnou cenou, za ktorú sa nehnuteľnosť predá. Obidva sudy tiež pochybili v tom, že pri zahŕňaní vecí patriacich do masy BSM, resp. vecí, ktoré prispeli k nadobudnutiu vporadúvaného 2 - izbového bytu, nezahrnuli celý príjem z predaja bytu vo V., ktorý obidvaja účastníci nadobudli spolu v roku 2002 pred uzavretím manželstva, keď spolu žili a hospodárili ako druh a družka už od roku 2001. Obidva sudy nesprávne posúdili vlastníctvo bytu vo V., ako výlučný majetok odporcu. Namietala ďalej, že prvostupňový súd pochybil tiež v tom, keď nezobral do úvahy a nezaradil do pasív majetku sumu 200 000,- Sk z titulu dlhu účastníkov voči bratovi navrhovateľky pri kúpe bytu a následne sa s touto skutočnosťou nevysporiadal ani odvolací súd. Sudy porušili zásady ustanovenia § 150 Občianskeho zákonníka, teda že pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov (aktíva a pasíva) sú rovnaké. Záverom uviedla, že pri rozhodovaní sudy neprihliadli na potreby maloletého syna v jej opatere a už vôbec nie na to, ako sa ktorý účastník zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí, čoho dôsledkom sú napádané rozhodnutia prvostupňového i odvolacieho súdu.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky uviedol, že sa stotožňuje s rozhodnutím odvolacieho súdu. Mal za to, že súd nepochybil a rozhodol na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a dôkazov vyhodnotených prvostupňovým súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľky je podané opodstatnene.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným).

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť a dôvodnosť dovolania, t.j. že odvolací súd svojim postupom odňal navrhovateľke konania možnosť konať pred súdom.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.).

V prejednávanej veci je konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté. Odvolací súd totiž rozhodol bez pojednania odvolania na pojednávaní, čím znemožnil účastníkovi konania realizáciu jeho procesného práva zúčastniť sa pojednania veci vo svojej prítomnosti.

I keď Občiansky súdny poriadok v znení platnom od 15. októbra 2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom č. 384/2008 Z.z., umožňuje odvolaciemu súdu (s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (v znení účinnom od 15. októbra 2008) na pojednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.).

Z uvedeného pravidla vyplýva, že odvolací súd je povinný nariadiť pojednávanie iba v zákone vymenovaných prípadoch. V ostatných prípadoch je nariadenie pojednávania ponechané iba na vôľu súdu. Obligatórne musí byť nariadené pojednávanie, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

Dovolací súd z obsahu spisu dospel k záveru, že odvolací súd podľa uvedených zákonných ustanovení a zásad nepostupoval. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o prikázaní navrhovateľke splatiť zostatok hypotekárneho úveru a vo výroku o povinnosti navrhovateľky zaplatiť odporcovi na vyrovnanie podielov zmenil (§ 220 O.s.p.) bez toho, aby zopakoval alebo doplnil dokazovanie. Keďže v prejednávanej veci odvolací súd mal doplniť alebo zopakovať dokazovanie, musel nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie v zmysle citovaného ustanovenia § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Vzhľadom k tomu, že takto nepostupoval, zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Procesná vada konania uvedená v § 237 O.s.p. je nielen dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, ale tiež dôvodom, pre ktorý treba dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že verejnosť konania patrí k ústavným procesným zárukám práva na súdnu a inú právnu ochranu. S verejným prerokovaním veci súvisí princíp ústnosti a bezprostrednosti a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľkou napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

So zreteľom na to, že v konaní došlo k vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ (§ 242 ods. 1 O.s.p.), zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. mája 2010

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská